

цілий ряд питань, які стосуються готовності самого студента як суб'єкта цієї форми діяльності до її здійснення. Перше запитання – чи вміють студенти у своїй більшості здійснювати самостійну роботу? Як показують матеріали багатьох досліджень, - у цілому відповідь негативна.

Самостійну роботу потрібно правильно організувати, як з боку викладачів так і з боку студентів.

Організація самостійної роботи студентів передбачає:

- наявність інструкцій або програми виконання завдання;
- виділення в них основних етапів виконання завдання;
- членування етапу або всього завдання, які вимагають нових або слабо засвоєних студентами умінь і навичок, на рід послідовних дій і постачання їх керівництвом для виконання;
- систематичний контроль і облік викладачем ходу виконання завдання, надання власної допомоги у вигляді додаткового пояснення прийому чи способу виконання дії.

Якщо організація самостійної роботи студентів відповідно до умов здійснюється правильно, у студентів виховується самоорганізованість, самоконтроль, самоаналіз, самостійність, накопичуються знання, що сприяє формуванню особистості студента.

І.І.Антоненко, О.О.Цись, О.І.Кучма

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО-КОНТРОЛЮЮЧИХ ПРОГРАМ ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Разработаны учебно-контролирующие программы на базе текстового редактора Microsoft Word и программы тестирования "Ассистент". Применение учебно-контролирующих программ в условиях перехода на кредитно-модульную систему в соответствии с Болонским процессом способствует повышению эффективности изучения студентами общетехнических дисциплин.

Developed scholastic-checking programs on the base of text editor Microsoft Word and program of testing "Assistant". Using is didactic-checking programs in conditions of transition on credit-module system accordingly Bulougne process renders the assistance to

increasing to efficiency of study by students of technical discipline.

Сьогодні все більшого значення набуває питання інформатизації освіти. Неможливо уявити розвиток сучасної вищої освіти без використання комп'ютерів, інформаційних технологій та різноманітного програмного забезпечення. Інформаційні технології не повинні замінювати живого спілкування вчителя і учня, а покликані лише доповнювати і гармонізувати це спілкування.

Ідея застосування комп'ютера в навчальному процесі виникла в рамках концепції програмного навчання. Своїми можливостями наочно представляти інформацію комп'ютер не поступається ні кіно, ні телебаченню. Комп'ютерна техніка, яка раніше була розповсюджена тільки у вузькому колі спеціалізованих навчальних закладів, сьогодні стала невід'ємним атрибутом майже кожної школи, професійно-технічного училища, вищих навчальних закладів. Така ситуація зумовлена тим, що у зв'язку з стрімким розвитком електроніки й інформаційних технологій, а також інших галузей науки виникла гостра необхідність прискорити, автоматизувати й полегшити процеси навчання та контролю знань.

Інформатизація вищих навчальних закладів є невід'ємною складовою інформатизації освіти. Вона зумовлює необхідність перегляду попередніх й розробку нових форм, змісту, методів управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Це дає можливість вдосконалити, полегшити роботу викладачів та студентів і, як наслідок, отримати якісно новий, кращий рівень знань. Доведено, що впровадження комп'ютерної техніки у навчально-виховному процесі вищих освітніх закладів дає змогу посилити активізацію навчальної діяльності [1]. Комп'ютер сприяє підвищенню цікавості до навчання, уникаючи при цьому нотацій, якими не рідко зловживають педагоги. Таким чином, активізуючи пізнавальну діяльність, комп'ютер забезпечує творчу діяльність при самостійній роботі студентів [2].

Досвід застосування комп'ютерних засобів навчання свідчить, що у порівнянні з традиційним навчанням значно скорочується час, який витрачається на засвоєння навчального матеріалу. За оцінками спеціалістів, використання комп'ютерних навчально-контролюючих програм у 1,5 – 2 рази скорочує час засвоєння навчальних предметів. Завдяки використанню комп'ютерних технологій виникають принципово нові підходи до

підвищення інформаційності навчальних курсів. Найбільшою перевагою комп'ютерного навчання є його адаптивність. Комп'ютер забезпечує навчання, яке є адаптованим до потреб конкретного студента, але вимагає наявності спеціальної навчально-контролюючої програми.

При використанні комп'ютерів у вищих навчальних закладах застосовують два основних види навчальних програм: комп'ютерний підручник для самостійного засвоєння дисципліни та тестову контролюючу програму для оцінювання знань студентів. Тестова система спонукає студента працювати більш регулярно і інтенсивно та дозволяє якісно змінити контроль знань студентів, які самостійно можуть вибрати необхідну допомогу електронного підручника в разі виникнення потреби. Комп'ютер в змозі забезпечити гнучке управління діяльністю кожного студента. Використання тестування дозволяє вирішити наступні задачі: забезпечити самостійну пізнавальну діяльність, підвищити індивідуалізацію навчання та самоконтроль, забезпечити адекватність отриманих результатів та здійснити автоматизований контроль знань студентів.

Сьогодні при введенні кредитно-модульної системи відповідно до Болонського процесу як ніколи гостро відчувається потреба в розробці навчально-контролюючих програм. Кредитно-модульна система базується на тестовій системі контролю знань. Тестова система у вузівській освіті має незаперечні переваги тільки в умовах комп'ютеризації. У "ручному" варіанті кредитно-модульна система малоефективна і створює для викладачів колосальне додаткове навантаження. Тести в поєднанні з комп'ютерними технологіями забезпечують створення ефективної системи фінального іспиту як інструменту перевірки знань студентів у відповідності вимогам стандарту освіти.

Комп'ютерні технології у вищому навчальному закладі використовуються здебільшого для вивчення безпосередньо комп'ютеру та стандартного пакету комп'ютерних програм й майже не використовуються для вивченні інших предметів. При вивченні курсу загальнотехнічних дисциплін комп'ютерні технології майже не використовуються. Тому виникає необхідність розробки навчально-контролюючих програм з курсу загальнотехнічних дисциплін. Це дасть змогу прискорити,

удосконалити й полегшити процес вивчення даних дисциплін і водночас ефективно, швидко й неупереджено провести тестовий контроль якості знань студентів.

Під час проведення дослідження виявилось, що майже усі існуючі навчально-контролюючі програми є або досить складними у використанні, що обмежує їх застосування серед студентів зі слабкою комп'ютерною підготовкою, або розробленими безпосередньо для певного (конкретного) предмету, що обмежує їх використання при вивченні інших предметів.

При розробці навчально-контролюючих програм необхідно домагатися максимального спрощення спілкування студентів з комп'ютером, оскільки більшість студентів знайома з комп'ютером не досконало.

При розробці навчально-контролюючих програм з загальнотехнічних дисциплін ми також, перш за все, керувалися принципами доступності знань. Складаючи навчально-контролюючі програми з курсів “Теплотехніки”, “Деталей машин”, “Основ взаємозаміни та стандартизації”, ми аргументувалися даними про те, що рівень вміння студента користуватися комп'ютером зовсім початковий. Тому ми обрали програми дуже прості у використанні: текстовий редактор Microsoft Word та програму тестування “Асистент”.

Навчальна частина програми включає в себе електронний варіант лекційного матеріалу, доступ до якого студент має у будь-який, зручний для нього час. Зручний і простий інтерфейс текстового редактору Microsoft Word, в якому представлений електронний варіант лекцій, дозволяє користуватись інформацією навіть тим студентам, які слабо підготовлені до роботи з комп'ютерною технікою, а також дає можливість відтворити будь-який фрагмент на папері. Це дасть змогу студентам самостійно готуватись до лекцій і опрацьовувати необхідний матеріал у випадку “прогалин” в знаннях.

Контролююча частина представлена у вигляді тестового завдання, до якого спеціально підібрані запитання і варіанти відповідей на них.

При запуску тестової програми можливо задавати питання у випадковому порядку з обмеженням часу відповіді. На моніторі з'являється текст запитання із 4 варіантами відповідей. Студент

повинен вказати лише один правильний варіант відповіді із зазначених. Система оцінок досить суворя і об'єктивна при кількості питань 10, із 4 варіантами відповіді на кожне питання і витратах часу 10 хвилин.

Наприкінці тестування на моніторі комп'ютера з'являється прізвище й ім'я студента, назва теми, витрати часу та оцінка. Таким чином, викладач має можливість оцінити знання студентів як з кожного модулю, так і усього курсу загальнотехнічної дисципліни.

Зміст запитань охоплює практично увесь курс і дає змогу об'єктивно оцінити рівень знань студента з певної дисципліни, як у груповій формі (викладачем на заліку), так і самостійно (для самоконтролю). Математичний апарат програми автоматично виконує розрахунок і виставляє оцінку. Інтерфейс програми зручний і простий в користуванні. Студент повинен лише запустити програму, обрати розділ з якого необхідно виконати перевірку знань, й відповісти на запитання, що будуть послідовно з'являтися на екрані.

Перевагами цієї навчально-контролюючої програми слід вважати простоту у використанні, дякуючи зручному інтерфейсу Windows 95, та вивід на екран запитань тесту випадково у хаотичному порядку, що попереджує можливість знання відповідей заздалегідь. Зручний автозміст текстового редактору Microsoft Word дозволяє швидко перейти до потрібної теми і при необхідності роздрукувати інформацію за допомогою принтера на папір.

Таким чином, використання навчально-контролюючої програми дозволяє активно залучати студентів до навчального процесу, значно покращити засвоєння знань, а також надає можливість контролю ефективності їх засвоєння в умовах кредитно-модульної системи навчання. Досвід застосування навчально-контролюючої програми при вивченні загальнотехнічних дисциплін свідчить про підвищення ефективності підготовки вчителів трудового навчання в умовах приєднання до Болонського процесу і входження до Європейського освітнянського простору.

Література

1. Завізна Н. Комп'ютеризація освіти з точки зору психолого-педагогічного аспекту. // Рідна школа, 1999. – № 11. – С. 62.

2. Стогній А.А. Основы компьютерной грамотности для преподавателей ВУЗов и техникумов. – К.: Вища школа, 1988. – 215 с.

О.О.Лебедюк

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНОГО АПАРАТУ БІБЛІОТЕКИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇЇ РОБОТИ

В статье рассматриваются основные составляющие компоненты и трансформация справочно-библиографического аппарата (ДБА) библиотеки вуза. Подчеркивается важность компьютеризации библиотеки как способа повышения эффективности её работы.

Some basic components and the transformation of informative and bibliographical librarian apparatus in higher educational establishments are considered here. The significance of computerization as a means of increasing the efficiency of work of libraries is emphasized.

Актуальність роботи. Докорінні зміни в соціально-економічній сфері нашого суспільства викликали суттєві перетворення в системі вищої освіти. Сьогодні в Україні йде процес становлення нової системи освіти, зорієнтований на входження її в світовий освітній простір. Цей процес супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу. Відбувається зміна освітньої та виховної парадигм, пропонується новий зміст та підходи до навчання і виховання студентів. Головний стрижень освіти ХХІ століття – виховання відповідальної та творчої особистості, що здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє використовувати набуті знання й уміння для творчого вирішення проблем, критично мислити, обробляти різноманітну інформацію. Оскільки вузівська бібліотека є обов'язковим підрозділом вищого навчального закладу, то всі стратегічні освітньо-виховні завдання, які належить вирішити вищій школі, трансформуються в завдання та діяльність вузівської бібліотеки. Сьогодні диктує нову модель бібліотеки ВНЗ, вимагає наповнення її роботи новим змістом, виокремлює її пріоритетні функції, які включають найповніше